

BMEGEÁT -AKM1, -AT01, -BT11, -BM11**ÁRAMLÁSTAN****(előadó: Dr. Suda JM)****Áramlástan (GPK Ipari termék- és formaterv. + Mechatr. BSc)**

5 × 14p=max.70p

Az áramlástan alapjai (VBK, Környezetmérnök BSc)

5 × 18p=max.90p

KIDOLGOZÁSI IDŐ 120 perc**ÍRÁSBELI VIZSGAFELADATSOR****EREDMÉNYHIRDETÉS és SZÓBELI hely/idő: 14:15h, terem: D316B**

A dolgozat aláírás nélkül érvénytelen! A dolgozat aláírásával kijelentem, hogy a kihirdetett vizsgaszabályokat megértettem és tudomásul vettem, a dolgozatra saját kézzel írt név megegyezik a fényképes személyazonosító igazolványomon szereplő névvel.

ÜLŐHELY: Személyazonosság ellenőrzés	NEPTUN kód:	NÉV:
	ALÁÍRÁS:	

Dátum: 2020/01/23 Csüt 8:15h (kezdéstől 120 perc) HELY: KF51 (Aud Max)

A megoldáshoz kék vagy fekete színnel író toll (piszkozathoz, ábrához ceruza), illetve szöveges adat tárolására nem alkalmas számológép használható. Semmilyen egyéb segédeszköz nem használható! Olvassa el figyelmesen a feladatokat! Csak erre a feladatlagra dolgozhat! Jelölje egyértelműen (pl. áthúzással) azt a részt, melyet ne értékeljek a javítás során!

1.FELADAT

Egy $D_1=300\text{mm}$ átmérőjű csővezetékben áramló, $t_1=100^\circ\text{C}$ hőmérsékletű forró füstgázra ($R=287\text{J}/(\text{kgK})$) ismert, hogy a csőbeli sebességprofilja $n=2$. fokú forgásparaboloid alakú, melynek csőtengelybeli maximális értéke $v_{1,\text{max}}=10\text{m/s}$. A forró füstgáz egy hőcserélőn átáramolva lehűl $t_2=50^\circ\text{C}$ hőmérsékletűre és a hőcserélőből egy $D_2=200\text{mm}$ átmérőjű csővezetéken áramlik tovább.

FELTÉTELEK: stacioner áramlás; a füstgáz sűrűségének kiszámításához a nyomás mindenhol 10^5Pa értékűnek vehető, $R=287\text{J}/(\text{kgK})$

KÉRDÉSEK: Határozza meg a hőcserélő belépő és kilépő csővezetékeiben az átlagsebességeket és a térfogatáramokat, valamint a füstgáz tömegáramát!

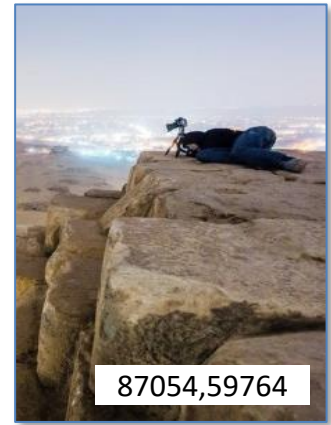
MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

1. PÉLDA	
2. PÉLDA	
3. PÉLDA	
4. PÉLDA	
5. PÉLDA	
Ipari termék- és formatervező + Mechatronikus AT01-BT11-BM11	/max.70p
Környezetmérnök AKM1 írásbeli	/max.90p
SZÓBELI VIZSGA TÉTEL: [ ], [ ]	/max.10p
ÉVKÖZI PONT mérésből	/max.20p
ÉVKÖZI PONT fakZH + gyak pont	
ÖSSZPONTSZÁM (max.100p)	
ÉRDEMJEGY:	
ALÁÍRÁS	oktató aláírása
	A kapott érdemjegyet tudomásul veszem
	hallgató aláírása

2.FELADAT (Ebben a példában $g = 9,81\text{N/kg}$ értékkel számoljon!)

A mellékelt ábrán az egyik egyiptomi piramison készült turista fotót látunk. A turisták elbújtak éjszakára a piramis tetején az egyiptomi rendőrség elől, mert piramisra felmászni illegális: általában 5 nap börtönbüntetés és pénzbírság is jár érte. A rendőrség a fotó alapján azonnal elkezdte keresni őket, de nem tudja, melyik piramison is rejtőzködhetnek. Ismert, hogy tengerszint felett 30m-es magasságú az egész környező terep szintje és itt öt piramis is áll. Az alábbi táblázatban láthatók az öt (A, B, C, D és E betűvel jelölt) piramis H-val adott magasságai, amely a terepszint és piramis teteje közötti különbséget jelöli.

piramis:	„A”	„B”	„C”	„D”	„E”
H [m]	94	102	124	132	138

A fotón lévő környezet alapján a rendőrök nem tudják kideríteni, hogy melyik piramis tetején rejtőznek a turisták, de azt tudják, hogy az illetők okostelefonján az ún. **IA** „izoterm atmoszféra” app be volt kapcsolva, mert látnak a fotó jobb alsó sarkában egy számsort, amely GPS és I.S.A. adatok alapján kiszámított helyi $p[\text{Pa}]$ légnyomást jelöli, melyet ez az app számol és öt tizedesjegy pontossággal rátesz a fotókra. De a trükkös turisták is tudják azt, hogy a rendőrség ezt tudhatja, így előzetesen megtévesztésül pont $+1111\text{m}$ értékkel eltolták GPS magasságkoordinátát a telefonjukon, így az app ez alapján számolt nyomást jelzi ki a fotón.

ADATOK: ISA adatok: $p_0 = 101325\text{ Pa}$; $T_0 = 288\text{ K}$; $R = 287\text{ J/(kgK)}$, $g = 9,81\text{N/kg}$

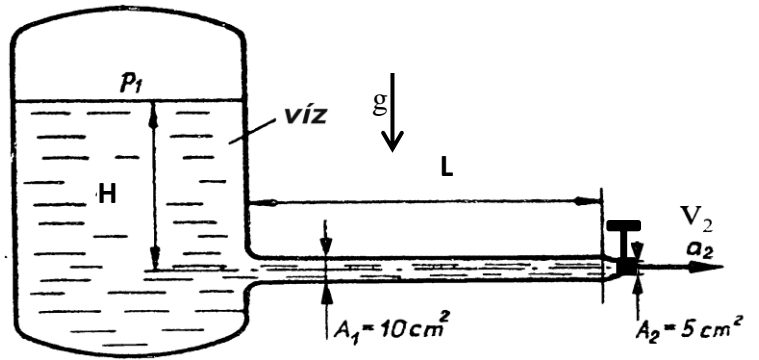
KÉRDÉS:

Számítással indokolja, melyik piramis tetején bújtak el a turisták! (Izoterm atmoszféra feltételt használjon!)

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

3. FELADAT

A mellékelt ábrán látható felül zárt tartályban a vízfelszín ($H=5\text{m}$) feletti túlnyomás $(p_1-p_0)=2\text{bar}$. A tartályra alul elhanyagolható hosszúságú átmeneti idomon keresztül egy vízszintes, $L=20\text{m}$ hosszú és 10cm^2 állandó keresztmetszetű cső csatlakozik, amely végén egy elhanyagolható hosszúságú, 5cm^2 kilépő keresztmetszetű szűkítőelem (konfúzor) van, majd ahhoz egy hirtelen nyitást lehetővé tevő csap csatlakozik, melynek hossza szintén is elhanyagolható, kilépő keresztmetszete 5cm^2 .

FELTÉTELEK: ideális közeg; $A_{\text{tartály}} \gg A_1$; $L_{\text{átmenet}} \approx 0$; $L_{\text{konfúzor}} \approx 0$; $L_{\text{csap}} \approx 0$

ADATOK: külső tér nyomása $p_0=10^5\text{Pa}$; $\rho=1000\text{kg/m}^3$; $g=10\text{N/kg}$; $H=5\text{m}$; $L=20\text{m}$; $A_1=10\text{cm}^2$; $A_2=5\text{cm}^2$

KÉRDÉSEK:

A) Mekkora a csap hirtelen kinyitásának $t_0=0\text{s}$ időpillanatában a csővégi gyorsulás? $a_2=?$

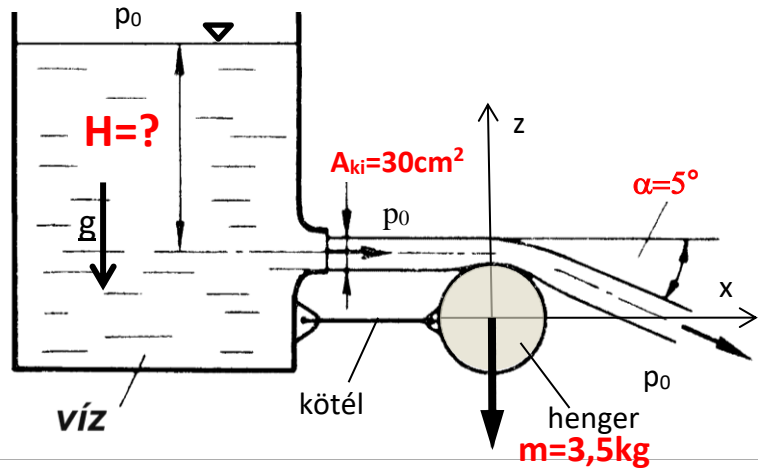
B) Számítsa ki a csővégi v_2 kiáramlási sebességet abban a nyitás utáni t ($0 < t < \infty$) időpillanatban, amikor az A_1 keresztmetszeten a folyadék gyorsulása éppen $a_1=10\text{m/s}^2$!

C) Mekkora stacioner állapotban a csővégi kiáramlási sebesség? $v_2=?$

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

4. FELADAT

Egy felül nyitott, ismeretlen H vízszintig töltött tartályból víz ($\rho_{\text{víz}}=10^3\text{kg/m}^3$) szabadsugár áramlik ki vízszintesen (x irányban) a tartály alján lévő $A_{\text{ki}}=30\text{cm}^2$ keresztmetszetű kifolyónyílásán a szabadba. Az ismert $m_{\text{henger}}=3,5\text{kg}$ tömegű henger a tartály aljához vízszintes (x tengellyel párhuzamos) kötéllal van kikötve. A henger az ábrán látható helyzetében egyensúlyban van, mivel a víz szabadsugár a henger felületén eltérül, az ábrán jelölt $\alpha=5^\circ$ szögben áramlik le. (Ez az ún. Coanda-effektus.)

FELTÉTELEK: stacioner állapot, a tartályon kívüli folyadék szabadsugárra a nehézségi erőtér hatása elhanyagolható. A kötéll tömege elhanyagolható.

ADATOK: $\rho=\text{áll.}$; $g=10\text{N/kg}$; $p_0=10^5\text{Pa}$;

KÉRDÉSEK: A) Mekkora a tartály vízszintet kell ehhez biztosítani? $H=?$

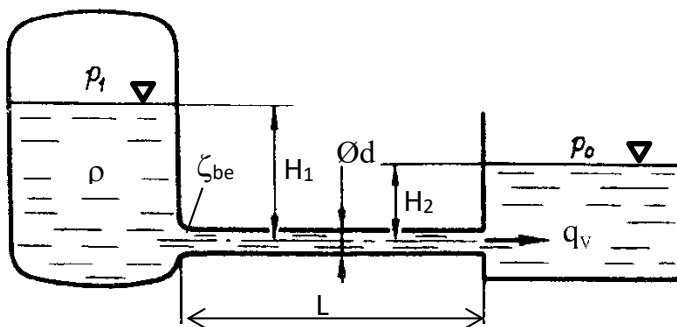
B) Határozza meg a hengerre ható erőt! $\mathbf{R}=? (R_x, R_z)$

C) Mekkora a kötélerő? (irány, nagyság) $\mathbf{F}_{\text{kötél}}=?$

Megjegyzés: A koordináta-rendszer x, z tengelyei adottak. Kérem, rajzolja be az ábrába az Ön által felvett ellenőrző felületet! (E nélkül a megoldása nem értelmezhető!)

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

5A) FELADAT: KÉREM, VÁLASSZON! Vagy CSAK ezt az 5A jelűt, vagy CSAK a következő lapon lévő 5B jelű feladatot oldja meg! A másik feladatot egyértelműen HÚZZA ÁT! Azt értékelem, amelyik nincs áthúzva!

A baloldali felül zárt, p_1 nyomású tartályból az ábrán látható elrendezésben állandó **3 liter/sec** értékű térfogatárammal áramlik át forró olaj ($t=140^\circ\text{C}$; $\rho_{\text{olaj}}=770\text{kg/m}^3$; $\mu_{\text{olaj}}=5 \times 10^{-3}\text{kg}/(\text{m}\cdot\text{s})$)

a jobboldali p_0 nyomásra nyitott felszínű tartályba. A két tartályt egy vízszintes tengelyű, $\text{Ø}d=25\text{mm}$ átmérőjű, $L=5\text{m}$ hosszú, *hidraulikailag sima* egyenes csövön keresztül. A baloldali tartályból a csőbe való lekerekített belépés $\zeta_{\text{be}}=0,25$ értékű veszteségtényezője ismert.

FELTÉTELEK: stacioner állapot; $\rho=\text{áll.}$; $\mu=\text{áll.}$; $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}}$

ADATOK: $\rho_{\text{olaj}}=770\text{kg/m}^3$; $\mu_{\text{olaj}}=5 \times 10^{-3}\text{kg}/(\text{m}\cdot\text{s})$; $g=10\text{N/kg}$; $p_0=10^5\text{Pa}$; $H_1=2\text{m}$; $H_2=1\text{m}$; $L=5\text{m}$; $\zeta_{\text{be}}=0,25$

KÉRDÉSEK: **A)** Számítsa ki az egyenes csőszakasz nyomásvesztését!

B) Mekkora túlnyomást szükséges biztosítani ehhez az áramlási állapothoz a baloldali tartályban? $(p_1 - p_0) = ?$

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

5B) FELADAT: KÉREM, VÁLASSZON ! Vagy CSAK ezt az 5B jelűt, vagy CSAK az előző lapon lévő 5A jelű feladatot oldja meg! A másik feladatot egyértelműen HÚZZA ÁT! Azt értékelem, amelyik nincs áthúzva!

Szélcsendben, vízszintes, egyenes úton állandó $v=50\text{km/h}$ sebességgel halad Mr. Bean a képen látható módon: tetőre rögzített fotelben ülve vezet. A teljes konfiguráció $0,72$ értékű ellenállástényezője és a $0,4$ értékű felhajtóerő-tényezője ismert.

ADATOK:

$A_{\text{ref}}=2,5\text{m}^2$; $\rho_{\text{lev}}=1,2\text{kg/m}^3$; $v_{\text{lev}}=15\cdot 10^{-6}\text{m}^2/\text{s}$; $p_0=10^5\text{Pa}$;

KÉRDÉSEK:

- A) Számítsa ki a torlóponti nyomás, az ellenálláserő, a felhajtóerő, az aerodinamikai veszteségteljesítmény, és a Reynolds-szám értékét a fent megadott adatokra!
- B) Mr. Bean igen merész, ki szeretné próbálni, hogy mekkora az autó végsebessége így fotellal a tetőn. A motorteljesítményt ismerve azt becsli, hogy legfeljebb 55kW áll rendelkezésére az aerodinamikai veszteségteljesítmény legyőzésére. Feltételezi, hogy az ellenállástényezője nagyobb sebéségen nem változik: $0,72$ értékű marad. Számítsa ki az autó végsebességét!
- C) Mr. Bean rádöbben, hogy sajnos túl lassú ezzel a konfigurációval. Ha komoly versenyen akar indulni, akkor legalább 180km/h -val kell haladnia. Leszerelve a fotelt a referencia keresztmetszet $1,65\text{m}^2$ értékűre, az ellenállástényező pedig a felére csökken. Mekkorára nő ekkor az autó végsebessége?

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)